

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl. $\frac{1}{2}$ an 3 fl. $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs. $\frac{1}{2}$ an 9 frcs. $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Focea apare în fiecare Sâmbătă.

Unirea

Foie bisericească-politică.

Insertiuni

Un sir garmond: odată 7 cr., a doua oră 6 cr., a treia oră 5 cr., și de fiecare publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește focea să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blaș.

Anul V.

Blaș 14 Decembre 1895.

Numărul 50.

Alegerea dela Stomfa și alegerile municipale.

Țara întregă se ocupă de câteva zile cu alegerea de deputat dietal dela Stomfa.

Foile opoziționale nu află cuvinte de ajuns spre a caracteriza alegerea acésta. Unele o numesc scandal nu european, ci scandal asiatic. Altele susțin pe dreptul, că prin alegeri de aceste nu se periclitază numai constituțiunea, ci însă și umanitatea. Pe dreptul s'a susținut de un deputat în dietă, că nici un domn n'ar suferi, ca birishul său să-ți țină vitele în luna lui Decembre 38 de ore afară sub ceriul liber în plôe și ninsore. Era altul asemenea pe dreptul a susținut, că dacă ministrul de justiție ar afla, că un procuror a tractat pe un delincuent așa, pe cum au fost tractați la Stomfa alegătorii din partidul popular, numai decât l-ar destitui.

Și scandalul alegerii acésteia l-a mai mărit cinismul presidentului alegerii, cu care a pășit în public spre a se escusa de nelegiuirile comise la alegerea acésta. „Nici eu, nici guvernul nu sintem de vină, că în ziua a doua a alegerii s'a schimbat timpul,” dice cinicul acest president în scusa sa.

De bună samă nu este el de vină, că s'a schimbat timpul, căci pe acela îl are Dumnezeu în mână. Este înse de vină, că a întins alegerea timp de 38 de ore, când scia, că la 1500 de alegători stau în luna lui Decembre sub

ceriul liber, când chiar să nu se fi schimbat timpul, totuși ar fi fost neuman a-i ține atâta timp ierna sub ceriul liber.

Unii cu cinismul merg și mai departe, căci dic, că în chipul acesta neuman s'a purces numai în contra partidului popular, în contra altui partid opozițional reprezentat în timpul de față în dietă nu s'ar purcede astfel. Partidul popular înse acum este în nascere, și „e periculos, fiindcă voesce să insceneze o luptă religioasă,” și așa trebuie nimic cu ori ce preț încă în stadiul cel dintâiu.

Ei bine! Se formază în dietă partide cu scop de a schimba pactul dualistic, partide cu scop de a reforma relațiunile sociale, și mai scie Dumnezeu câte nuanțe de partide. Și aceste toate au drept de esistență. Când se formază înse un partid cu scopul de a crea bisericii și principiilor ei o pusățiune după dorința inimii, o partidă, carea să represente acțiunea religioasă, o partidă, carea din capul locului a declarat, că nu voesce să se lupte de cât eschisiv cu mijloce legale, atunci partida acésta este periculoasă și trebuie omorită în germen! Pentru ori cine și ori ce să se potă omul lupta în stat, numai pentru Dumnezeu și biserica lui nu!

Alegerea dela Stomfa este înse instructivă pentru noi și din alt punct de vedere.

În continuu ni-se dice, că dacă avem gravamine naționale să mergem

în dietă și acolo să cercăm vindecarea lor.

Și în adevăr sint și astăzi destui Români de inimă, cari cugetă, că ar fi fost pôte mai bine, dacă dela inaugurarea erei dualismului am fi luat parte la viața parlamentară, de cât că am fost departe de ea.

Ce cugetă înse guvernul, când lasă să ni-se infățiseze înaintea ochilor alegeri ca cea dela Stomfa? Pe calea acésta voesce să ne indulcască pentru viața parlamentară? În adevăr, prin alegeri de aceste pe Români încă și mai tare îi departă de cugetul participării la viața parlamentară, căci mulți vor dice, și pe dreptul, că dacă partidul popular, care nu e naționalist, a fost astfel tractat la alegeri, mai rău ca vitele, atunci ce ar face guvernul cu poporul nostru, când ar păși pe arena de luptă electorală.

Căci étă! încă mai de loc neorganisați, și numai în urma unei mișcări puține am pășit în luptă la alegerile municipale. Și ce am pățit? În comitatul Albei de jos sub preteste ridicule ne-au nimicuit toate alegerile, unde au fost aleși Români.

Întrebăm acum, de ce guvernul și antagoniștii nostri strigă așa mult împotriva pasivității Românilor? Alegerea dela Stomfa și nimicirea alegerilor municipale sint argumentul cel mai bun pentru pasivitate, subministrat chiar de dinșii.

Feuilleton.

Poveștile lunii.

De Suonio.

Sara cea dintâiu.

În sara trecută, — inceptu luna, — mergeam de-asupra nemărginitului ocean, pe valurile cărui se legăna o nae mare. Pânzele albe ale năii se vedeau așa de superbe, și flamura ei flutura așa de vesel pe vârful ei. Pe coperiș era mulțime de oameni: bătrâni, tineri, bărbați și femei, și din tuturor se cetia bucuria și speranța.

Într'un loc mai retras stătea mână în mână un tiner și o fată. „Măne vom fi în America,” dise tinerul depunând un sărut ferbinte pe buzele fetei, „măne vom fi în America și acolo vom trăi liniștiți, căci nimeni nu ne cunoșce. Acolo nu va sci nimeni, că tu ești fată de conte, ér eu un tiner sêrac; acolo nu vom fi decât soț și soție. Și eu sper, că Dumnezeu va binecuvinta lucrul mânilor noastre!”

Într'altă parte a năii ședea o femeie ținând în brațe un copil mic, și alți doi mai

marî stătea în picioare lângă ea. Nu departe de ei era un moșneag bătrân, înaintea cărui sta un bărbat rumen. „Măne vom fi în America,” dise bărbatul, „măne vom ajunge la ținta norocului nostru!” Acolo numai se răsplătesce lucrul după vrednicie, acolo și cel sêrac pôte trăi, numai să vrea. O, de ar veni cât mai curând zilele acele fericite!” Și femeea își ridică cu încredere ochii umeși spre cel ce vorbia așa; ér copiii mâncau la pâne uscată mângându-se, că măne vor mânca colaci. Moșnegul numai încrucișându-și mâinile dise: „Dea-vé bunul Dumnezeu norocul, ce-l căutați!”

Pe prora năii sta un alt tiner și privia cu încordare spre apus, da de va zări cumva uscatul. „Măne voi fi în America!” dise el plin de bucurie. „Salute ție, patrie aurită a libertății! Aci e altă viață cu totul diferită de cea din ruginita și îmbătrânita Europă. Aci omul pôte să-și desvôle puterile sale fără de a fi zădărnicit de nimeni. Aci celui ce luptă pentru sdrobirea legilor nedrepte, nimeni nu-l dice „revoluționar”. Aci nu sint domnitori, cari să se témă de libertatea poporului ca de propria morțe. Fii deci binecuvintată, țară a speranței!”

Într'un unghiun întunecat sta un bărbat

cu privirea moroasă, respirând profund. „Măne voi fi în America, acolo nimeni nu me cunoșce nici pe mine, nici pecatele mele. Ce folos, că în patria mea m'au dimis din temniță, și apoi nimeni nu voesce să primască în servițiul său pe un asasin! Și de ar sci, cei ce mă priviau îngroziți, cât de mult am regretat prostia făcută într'un moment de furie! În America sper, să încep o nouă viață, cu mult mai bună ca aceea de până acum. Dumnezeu mi-a tertat peccatul, pe care oamenii din acésta patrie nouă nu-l sci!”

Acestea erau ofrările, ce le aușiam din tote părțile. Apropiându-se mezul nopții, încetul cu încetul toți se retraseră de pe coperiș căutându-și fiecare așternutul său, și sus nu mai rămase decât cărmaciul și păzitorii de noapte.

Și așa, cum am stat ascultând la celea ce le vorbiau ei, nici n'am observat un nor negru, ce-a început a se ridica de câtră răsărit. Și creșcea mereu, mereu, se lăția tot mai tare, până ce mă astupase cu totul. Nu preste mult furtuna erupse cu furie așa de mare, cum numai pe acolo se întâmplă. Fulgerile urmau unul după altul, și tunetele așa bubuia de tare, de ai fi crezut, că se despică cerul. Și așa ținu totă noaptea fără

Nunțul Agliardi e éráși obiectul îngrijirii pline de dragoste a foilor liberale. Una dintr'însele își scrie din Roma, că Papa s'ar fi hotărât a muta pe nunțul Agliardi dela Viena la Paris și pe nunțul Ferrata dela Paris la Viena, „pentru ca să se pună capet frecărilor dintre Vatican și dintre guvernul austriac”. Presa liberală s'a supărat foarte tare din cauza, că în consistoriul cel mai de pe urmă Agliardi nu a fost creat cardinal. Ea dorește, să mântuască cu ori ce preț Viena de Agliardi. De ce, acesta o înțelege totă lumea, până și cei din Roma. Înse se pare, că Agliardi chiar de aceea a rămas în Viena. Ér acum liberalii vădând, că nu pot să-l mute la Roma, căcă, să-l mute la Paris. Dar e dureros, că atari lucruri nu atrănă dela Jidanî, și capitalismul jidan nu pôte să-și facă din biserica catolică o păpușe, cum și-a făcut din regatul Ungariei.

La cestia congruel. — Am amintit deja, că ministerul cultelor se cuprinde în măsură deosebit de mare cu cestia congruel. La acestea observă „Vaterland”: „Guvernul are scopul invederat de a termina cu ajutoriul congruel zidirea „statului național” și de a-și face atirătorii clerul. Durere, anumite sfaturi clericale au oferit spre acest scop mijloce hotărâtoare, sfaturi, cari sînt identice cu tradarea intereselor bisericesci.”

„Răsboiă vamal-literară.” Fôrte potrivit poreclesce așa „Deptatea” în nrul său din 12 a c. pucederea guvernului nostru, cu care el opresce pe rînd toate produsele literare românesce de dincolo de Carpați, până și produsele acelea, cari de loc nu au de a face cu politica.

Cel mai nou catalog de produse literare oprite e următorul:

1. *Manliu*: Curs de stil și compozițiune; 2. *Negoescu*: Retorică; 3. Carte de cetire prelucrată de asociația învățătorilor; 4. Ortodoxul, fôe eclesiastică; 5. Almanachul Româului; 6. *Lăzăreanu*: Cea mai nouă co-

lecțiune de cântece nouă și vechi; 7. Biserica și școlă; 8. *Negruzzi*: Convorbiri literare; 9. *Ighel*: Versuri; 10. *Bolintinean*: Legende; 11. *Economul*: Cronici și Legende; 12. *Petrescu*: Schițe și Amintiri; 13. *Măndrescu*: Conferință ținută la Ateneul din Bêrlad; 14. *Daniel*: Culegere de poezii și legende populare; 15. *Nicolescu*: Pozițiunea și drepturile Mitropolișilor români; 16. *Șăineanu*: Autorii români moderni; și 17. *Urechia*: Legende române.

Sîntem firm convinși, că la atâta nu se va opri guvernul nostru și nu va odihni, până nu va zidi de-a lungul virfurilor Carpaților de mézăzi și de răsărit un zid chinezesc.

Barbarie asiatică. — O mai mare batjocură nu a suferit dóră constituționalismul modern, decât cu ocaziunea alegerii dietale de la Stomfa. Pe cum cetim în foile magiare, procedura organelor, cari au puterea publică în mână, a fost nu numai neumană, ci o tirănie formală, de cari în statele culte abia își pôte închipui cineva în seculul nostru. Pregătirea alegerii a stat în aceea, că toate localurile publice din Stomfa s'au angajat pentru aderenții candidatului guvernamental *Latkóczy*; ei au primit gratuit mîncare, beutură, tábac și musică. Într'aceea pe alegătorii lui *Otocska*, candidatul partidului popular, i-au întimpinat gendarmii și soldații intrarmați cu puscă și baionete încă în satele din jurul orașului Stomfa. Acolo i-au silit, să-și lase caréle și bagajul, pe cum și victualele. Apoi între baionete au fost aduși bieții alegătorii și au fost postați pe două coline aprópe de oraș, unde au trebuit să petrecă 30—40 de ore sub cerul liber în plóe și frig, fără mîncare și beutură. Cei 400 de soldați și gendarmi nu le-au permis nici să-și facă foc ori să mérgă să-și aducă de mîncare din oraș ori din satele din jur. Urmarea acestei tractării brutale și neumane este, că după mărturisirea archiguvernamentalului „*Pester Lloyd*” până acum sînt mor-

boși 62 ostași, érá 70 de alegătorii au cădut în tifus acum în timp de iernă, când trebuie să zacă în case strîmte, rău încălđite și rău aerisate. Și pe lângă toate acestea preste 400 din acești nefericiți cetățeni au fost respinși de la alegere. Așa vre guvernul, să înfrice pe aderenții partidului popular.

Considerând pucederea violență și lipsită de ori ce temei moral, cu care guvernul și aderenții lui vor să suprimă partidul popular, scrie „*Hazánk*” astfel: „Alegătorii din partidul popular, așa se vede, că de facto e lipsit de scutul legilor asemenea unui anarchist, care are să se stirpescă.” — Apoi îndreptă guvernului întrebarea: „De ce nu observă față cu el (cu partidul popular) cel puțin regulele obligătore în lupta dintre partide civilizate? — Da, noi recunoșcem, că partida acesta e periculósă, ba mai periculósă decât toate celealalte partide ale țerii, dar singur numai pentru guvern. Guvernul scie prea bine, cu singur numai acest partid pôte să clatine terenul așa, cât să se ruineze sistemul de putere zidit pe minciuni și pe vătămări violente ale legilor. Noi scim, că din cauza acesta guvernul nu pörtă împotriva partidului popular o luptă politică comună, ci lupta înverșunată și amară pentru esistență ori neesistență. Dar scim și aceea, că nici luptei acesteia amare și înverșunate pentru esistență nu-i este ertat a se folosi de atari arme, cu cari pôte să se stirpescă din sufletul poporului credința aceea, că în țara acesta dreptul mai are valóre, și că libertatea politică a individului o asigură legea. Pucederea presentă a guvernului e chemată, să stirpescă din sufletul poporului convingerea acesta, — și dacă au stirpit-o? — gânditu-s'au *Bánffy* și prietiniții lui la aceea, că astfel au pus țara la punctul de mîncare a căii, ce duce la revoluție? Érá pe calea acesta înaintarea e fôrte repede, și istoria nu s'a obișnuit a osîndi pe aceia, cari înainteză pe calea acesta, ci pe aceia, cari i-au silit pe ei la calea acesta.”

întrerupere. De abia cătră dimineța se mai liniști aerul, și cerul se limpedi, dar acum era târziu, eu eram aprópe de sfîșit. În grabă mare am mai privit odată spre mare, dar naea nu se mai vedea nicăiri. Va fi ajuns în port, gîndiam întru mine, și mi-am întors privirea spre țerm. Și am vădut, acolo, unde America își pune superbă în fața valurilor murmurătoare ale oceanului țermurii săi petroși, am vădut un obiect negru rostogolit încóce și încolo de jocul valurilor. Am privit încă odată drept într'acolo și am observat, că acel obiect negru erau ruinele unei năi: catargul era rupt în două, coperișul gol, ér corpul năii sdrobot cu totul. Și apoi nu departe de acolo am vădut o bărnă plutind pe valuri, și de bărnă acățată ceva pânză: era flamura năii de ieri!

Se vede, că a sosit dimineța cea de mult așteptată de bieții călători. Ei și-au ajuns ținta. Au ajuns acolo, de unde n'aveau, unde să se mai ducă, unde nu mai era sêrăcie, nu mai era forță, nu era brutalitate față de cei căduți!

Încă o notiță interesantă.

Iubite Domnule Redactor!

Ți-am comunicat de unăzi două notițe scóse din scrieri de ale bărbaților greco-orientali referitoare la biserica noastră unită.

Dă-mi voe, să-ți mai comunic în estras o notiță, éráși interesantă, din fôea, ce pare că se numesce în batjocură „*Telegraful Român*”.

În nrul 127 al acestei foi „*Un ortodox de lângă ruinele „Corviniene”*”, care este tot

odată un modest „preot dela sate”, în o scrisóre cătră redacție lea în apărare „*Telegraful*”, pe acest „organ scump al „archidiecesei”, . . . „care de „decenii” este un „stălp” puternic, este o „basca” neruinabilă! nu în propagandă, ci în susținerea și apărarea adevêrtei credință „strămóșască” a întreg nêmului românesc”, . . . care e „mult iubit de poporul ortodox” . . . „fînd-că tot, ce publică, e „basat” și „drept”, (ortografa originală), îl apêră zic în contra „dnului Dr „*Lucaciú*”, care din „Roma” „ca și un „*Vezuv*” var-ă focul asupra prețuitului nostru diar” . . . *polecrintu-l „cu fel de fel de patimă și principii* contrare românismului, (Cum va fi și polecirea cu principii?) ba pe lângă altele ăice: în el s'a perpetuat „spiritul bisantin” inimic întreg românismului”. (Rog mult pe dl culegător, să nu greșescă cumva ortografia, interpucțiunea și să nu uite afară vre un semn de citațiune, că ar fi păcat!)

Ei bine! după această introducție insinuantă își cere permisiune a-și „*espune versiunile valorate în urma unei judecări naive, populare, asupra acestui, altcum onorabilă persoană, numit „martir național”*”.

Și voiam să fiu serios și să nu adaug nimic dela mine. Dar în fața acestei frase, imi e imposibil, să nu surid și să nu escriu un premiú pentru acel cetitor, fie chiar și „ortodox de lângă ruinele „*Corviniene*”, care imi va scie spune, ce înțeles au aceste cuvinte? Și mă mir de frasele acelea cu atât mai mult, cu cât bietul autor al acestei scriorî lasă la „aprețierea” Redacțiunii de a

judeca, dacă e „correspundătoare ori nu, pentru publicitate” scrisórea sa.

„*Marele Andreiú*”, care a jertfit atăția bani pentru de a asigura esistența acestei foi, se va simți de sigur neliniștit în mormintul său vădând, ce frase piramidal de absurde se publică într'însa. Dar asta e tréba lui.

Și ce face apoi ortodoxul, care declară în comitivarea articolului său, că l-a scris îndemnat de „iubirea prea mare cătră religiunea gr.-ort., și simțemintele atăt de reci cătră frații catolici”, pe cari îi crede, „ca pe primul factor a împilării națiunii române”, și fiindu-i „*nesuferite preamăririle acestui om ca „Lucaciú”, pe care îl preocupă și adî doctrinele catolice*”?

Ce să facă? Nimic alta decât îi face o schiță biografică fugitivă. Spune, că-l scie, de când voia pe alt teren „să devină „mare”, când „ar fi fost în poziție să purcedă ca un „*Mohamed*”, cu arma în mână numai să pótă converti pe tot românul la „catolicism”.

„*Părintelui „Vasile” nu i-s'a sfectit atunci, . . . căci Românii ortodoxi n'au pătimit de durere de cap pentru un „enfant terrible” din „Șişesci”*”.

Stău înmărmurit în fața acestor descrieri savante și nu pot face altceva, decât să renoesc scrierea de concurs la un nou premiú pentru cel ce-mi va esplica și frasa acesta! Pare că e aprópe „fin de siècle”.

Să vedem înse acuma, ce a mai făcut părintele „*Lucaciú*”? (De ce între semne de citațiune numele lui?) „S'a apucat de altă luptă pe terenul național!” S'a apucat de

Revistă bisericească.

Roma.

Colegiul Cardinalilor érá este în doliú. Eminența Sa Ignazio Persico a repausat în etate de 72 ani. El intrând de tiner în ordul Capucinilor a lucrat cu zel deosebit ca misionariú în India orientală. Reintors mai târziu în patria sa Italia a fost trimis cu misiuni importante în Canada și Malabar. Cardinal a fost creat în 16 Ian. 1893.

Franța.

De mai multe luni decurg pertractările între guvern și între S. Scaun Apostolic pentru umplerea scaunelor episcopesci vacante în Franța. Pertractările au avut puțin succes, căci încă 9 scaune au rămas neumplute. Presa liberală preamăresce cabinetul Bourgeois, care prin tactica sa face imposibilă umplerea scaunelor episcopesci.

Se scrie, că președintele republicii, când a predat noilor cardinali francezi biretele cardinaliții, a ținut o alocuție, prin care și-a exprimat părerea, că noii cardinali vor introduce în colegiul lor spiritul de pacificare și de considerație față cu nisuițele ordului social democratic din Franța.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Cât de mult a degenerat viața constituțională în era liberalismului magiar, probază mai pe sus de ori ce îndoelă desbaterile dietale din 9 și 10 a. c. În 9 a. c. opoziția a adus pe tapet brutalitățile scandalóse, ce s'au comis în 5 și 6 a. c. la Stomfa din incidentul alegerii de deputat dietal. Deputatul Holló protesteză în numele umanismului în contra

lucru, căci." — spune autorul, — „voia cu ori ce preț „să devină „lauriat“.

Și i-a succes! Părintele Lucaciú e cinstit de „mic“ și „mare“ ca „un român“, ca „un „luptător“ în cauzele noastre naționale“, — „și étá,“ — esclamá cu mult aplomb „un ortodox“, — „renume i-am dat de „martir național“.

Bucură-te deci, Părinte Lucaciú, că și „un ortodox“ te cinstesc, și el ăce, că ești „román“, cu tóte că bietul, cu puțin rinduri mai la vale face o interesantă profesiune de credință, cu atât mai interesantă, cu cât ea fiind „aprețiată“ de organul „mult iubit de poporul ortodox“, aruncă cât de cât lumină asupra purtării ziarului acestuia în multe cauze naționale. „Un ortodox“ dară serie cu binecuvintarea „Mult On.“ redacțiunii, că: „Noi poporul român ortodox greco-oriental suntem încă în acea firmă credință primitivă, (Recunósce, că deși e „firmă“, totuși e numai „primitivă.“) că numai acela e român adevărat, care ține morțiș la credința sa strămoșescă greco-orientală, de care ne ține legați sângele atâtor martiri ai acesteia.“

Vorba e spusă! Să ne scim deci fiecare la o parte! În lături din luptele naționale, în lături din societățile culturale, în lături de pretutindenea, voi nemernici „uniți“, căci voi nu sunteți „români adevărați“! În lături! până nu vă va apuca organul mitropoliei orientale din Sibiu, căci atunci să știți, că „din mărire“ veți fi „trântiți“ „până în abis“!

E foarte regretabil! Dar așa se cetesc în „Telegraful Român“!

Amar ție, Blașule, „care te-ai nălțat, până la ceriú: până la iad te voi pogori“!

brutalităților dela Stomfa, unde 1500 de cetățeni și capi de familie incunjuțați de gendarmi și miliție au fost siliți a rămâne 36 de ore în câmp sub cerul liber în frig și plóe fără nutremit ori beutură, ba nu li-s'a conces nici să-și facă barace ori să-și facă foc, așa cât s'au spus la pericolul de a-și contrage morburii grele, din cari să le provină mórtea. Nici sclavií din vechime n'au fost tractați așa de neuman ca alegătorii partidului poporal la Stomfa. Constituționalismul fals este mai rău de cât absolutismul. Dacă celor dela putere nu le place constituționalismul, abróge-l și denumescă ei pe deputați. — Tot în sensul acesta au vorbit Makkfalvay, Péchy și Olay, care apeléză la regele ăcicnd: „Mă incred în Maiestatea Sa, în regele ungar, care sub sfintul ceriú al lui Dumnezeu a jurat, că va observa și va face să se observe legile, cumcă va dimitte pe acest guvern, care calcă legile în picioré.“ — La acușele opoziției ministrul Perczel răspunde, că la Stomfa dela 1868 încóce tot în acel loc au stat alegătorii. Ce privesce respingerea alor 425 de alegători, ăce, că nu s'a putut constata identitatea lor.

S'a primit proiectul de lege referitor la baterea alor 1,000.000 de coróne cu ocasiunea serbării mileniului.

La capetul ședinței deputatul Vajay a interpelat pe ministrul de interne cu privire la abuzul comis de poliție față de cetățenii ieșiți la gară în 2 a. c. întru întimpinarea lui Lepsényi eliberat dela Vác. — Ministrul ăce, că el pe basa §. 174 a cod. pen. aprobă măsurile luate de poliție.

În ședința de Marți guvernul a răspuns la interpelările făcute în cauza abuzurilor comise la alegerile municipale și dietale. La interpelarea dlui Șerban, că comiții supremi ar persecuta naționalitățile și ar eschide pe Români mai ales în comitatul Făgărașului dela oficiile comitatense, br. Bánffy răspunde, că nimeni nu persecută naționalitățile, și el chiar doresce, ca bărbați români cu cualificație să fie primiți în corpul oficialilor comitatensi spre a-și proba acolo patriotismul.

Cu ședința ăceasta s'au terminat desbaterile în 1895. Proxima ședință va fi în 8 Ian. 1896.

Austria.

În parlamentul imperial decurg desbaterile asupra budgetului, care după preliminarul cabinetului e favorabil.

În ședința de Marți contele Badeni a precizat mai în detaliu programul guvernului. Cu privire la renoirea pactului cu Ungaria guvernul promite a nu perde din vedere interesele economice ale țerilor austriace. Referitor la dorințele Slavilor de sud ăce, că cabinetul este aplicat a satisface justelor postulate ale fiecărei naționalități pe terenul național și cultural. Reflectând la mișcările antisemite ministrul președinte ăce, că creștinismul e tolerant, și credința catolică înainte de tóte se baséză pe observarea preceptelor dumnezeesci și bisericesci. Declară în numele cabinetului,

că în ședința, ce va urma după vacanțele Crăciunului, va presenta camerei proiectul referitor la reforma electorală.

România.

Alegerile pentru corpurile legiuitoare s'au terminat cu un succes surprindător în favorul liberalilor și cu nimicirea totală a opoziției. Din 110 senatori numai doi sînt opoziționali și aceștia încă nu dintre matadori. În cameră din cei 181 deputați sînt 3 opoziționali, anume foștii ministri Ghermani și Marghiloman și încă un deputat. Strălucita învingere genéză și pe învingători. Controla parlamentară de o cam dată lipsesc în România, dără sigur se va face împărechându-se cei ce de present profeséză acele-și principii.

În presa străină circulă faima, că în cabinetul român se fac schimbări de persoane, anume că ministrii Fleva, Stoicescu și Statescu se vor retrage, ba și ministrul de finanțe Cantacuzino încă își va da dimisiunea. Scirea ăceasta până acum nu e desmințită din partea celor competenți.

Germania.

Parlamentul imperial încă în anul trecut a hotărît pentru a dóua órá abrogarea legilor, cari opresc petrecerea Iesușilor în Germania. Hotărîrea ăceasta înse după constituție numai atunci intră în vigóre, când a primit și aprobarea consiliului federal al imperiului și sancționarea monarhului. Consiliul federal, care întâia órá a respins hotărîrea parlamentului în ăceastă cestiune, acum o ține din anul trecut fără a se pronunța asupra ei, de órece voesce a împedeca reîntórcerea Iesușilor, nu are înse îndrăznéla de a o spune ăceasta pe față. Clubul parlamentar numit centru va urgita pronunțarea consiliului federal.

Italia.

Guvernul italian spre a face țara, să uite de greutatea sarcinilor, ce o apasă, se laudă în continuú cu succesele dobândite în colonii. Crispi se ocupă chiar cu planul de a proclama pe regele Italiei de împérat al Etiopiei imitând pe regina Angliei, care are titlul de împératésă a Indiilor. Faptul este, că politica colonială până acum a costat-o pe Italia numai jertfe de bani și de ómeni, fără ca ele să fie recompensate prin ceva. După scirile mai nóue trupele italiene au suferit o înfrângere din partea indigenilor din Abisinia. Negusul a prolongit pertractările cu generalul italian Barratieri, până i-s'a oferit ocaziune bună de a nimici un corp de trupe italiene, cari sub maiorul Tosselli au inaintat prea departe. Viclenul domnitor de Șoa prin atacuri neașteptate voesce a micșora prestigiul armelor italiene înaintea indigenilor și a-i îndemna pe aceștia la luptă. Guvernul italian și acum susține, că în colonii lucrurile merg bine, dar pentru aceea cere credite nóue spre îndreptarea lor, și majoritatea parlamentară i-le votéză fără a reflecta la aceea, că poporul e adus la sapă de lemn.

Turcia.

În cele din urmă sultanul s'a vădut silit a ceda pretensiunii puterilor și a deschide Bosforul și pentru câte o a doua nae staționară. La pașul acesta s'a determinat sultanul, numai după ce ambasadorul rusesc Nedilov l-a declarat, că Rusia intru toate consimte cu celealalte puteri.

Said-pașa, care în două rânduri a fost mare vizir, temându-se de mânia sultanului, la care a fost acuzat de cătră inimizii săi, s'a pus sub scutul ambasadorului englez, ér după ce i-s'a declarat, că se bucură încă de grația sultanului, el a părăsit ambasada engleză. E vorba, că sultanul ar voi să denumescă de nou pe Said-pașa de mare vizir, ceea ce ar însemna, că are intențiuni serioase de a introduce reforme adânc tălătore în viața de stat a Turciei.

Se vestese, că mai mulți ofițeri de rang înalt sînt suspiționați, că ar fi părtași la conspirațiunii de natură politică.

Îerna cea aspră va face, să înceteze pe cât-va timp ciocnirile, dară la primăvară ele vor izbucni cu mai mare vehemență. În mai multe ținuturi domnesce fomete, și scumpetea e de tot mare. Comitetul revoluționar armean își estinde agitația și asupra Egiptului.

În Turcia europeană de o cam dată domnesce liniște.

Corespondințe.

Blaș Decembre 1895.

Clarissime Domnule Redactor!

În studiul meu asupra instituțiilor calvinesci din biserica românească din Ardeal am susținut, că rital și instituțiile bisericesci orientale singure fără de alte elemente nu sînt în stare nici a împedeca contopirea noastră în alte popore nici a altor popore în al nostru. Spre întărirea asertului acestuia m'am provocat la procesul rutenisării Românilor în Maramurș și Bucovina, și la procesul românisării Sârbilor în Bănat.

La asertiunea acésta Rssimul Domn Vicariu al Maramurșului Tit Bud în numărul 49 al prețutei „Unirea“ a binevoit a reflecta, că Români în Maramurș nu se rutenisază.

Înainte de toate declar, că nici prin minte nu mi-a umblat a face fraților din Maramurș nici cea mai mica imputare. Ci simplamente m'am provocat la un proces etnic din timpul mai nou, pentru care nu pörtă nimeni vina, fiind cauzele lui pöte așa adânci în viața psihică a celor două popore din Maramurș, român și rutean, cât rămân pentru noi cu totul imperceptibile.

La procesul acesta din timpul mai nou, — sub care nu se pot înțelege numai ani sau decenii, cari în viața poporilor sînt un timp prea mic, ci cel puțin seculi, — m'am provocat înse basat pe studiile unuia dintre cei mai ilustri cunoscători ai relațiilor etnice și geografice a poporului românesc. Acesta este Traugott Tamm, care deși german, totuși cu durere trebuie să mărturisese, că cunöscé relațiunile etnice și geografice ale Românilor, cum între scriitorii Români l'am aflat să le cunöscă nici unul.

Pe bărbatul acesta l-a pus în uimire puterea magică a poporului român de a contopi în sine poporele, cu cari vine în atin-

gere. O singură direcțiune află, unde puterea acésta a poporului românesc este paralisată, unde este așa dicënd călcăiul lui Achille în corpul poporului român. Și direcțiunea acésta este partea de mędă nöpte, unde e și Maramurșul.

Nu fără öre care avnt oratoric esprimă ilustrul autor lucrul acesta, când dice:

„Nach allen Himmelsgegenden hat in neuerer Zeit das Nordromänenthum durch dieses Ueberquellen an Ausdehnung gewonnen, — nur nicht nach Norden; hier wo es hauptsächlich mit den ruthenischen Stämmen zusammentrifft, hat es seine im Mittelalter gemachten Eroberungen wieder eingebüsst.“¹⁾ (În toate direcțiunile a căștigat în estensiune în timpul mai nou românismul nordic prin revörsarea acésta, — numai cătră mędănöpte nu; aci, unde el ajunge în contact mai ales cu vițe rutene, a perdut el din nou cuceririle, ce le-a făcut în evul de mijloc.)

Eü am cređut acestui ilustru scriitorii din motivele următore:

În Galiția de răsărit eraü în seclii trecutii multe enclave locuite de Români până la Lemberg. Ba chiar și în Lemberg au fost Români, și au avut și biserică, carea până în ziua de astăzi se numesce: *biserica românească*. Toți Români aceștia s'au rutenisat, și numai urmă despre ei a rămas în mai multe numiri românești de comune, deluri și riuri. Slavistul Miklosich numără la 157 de atari numiri românești în Galiția.

Tot asemenea sörte au avut și așa numiții „Huculi“ din Carpații bucovineni, cari încă s'au rutenisat cu toții, și în ținuturile lor au rămas numai numirile românești a comunelor, delurilor, pădurilor și riurilor.

Ce se ține în special de Maramurș, am cređut și cred și acum autorului citat din următorele motive:

Însă și împrejurarea, că în timpul de față în Maramurș abia sînt 70.000 de Români față cu 120.000 de Ruteni, arată, că a trebuit în vécurile din urmă să existe un proces de rutenisare a Românilor. Căci în timpurile vechi Maramurșul și dacă nu eschisiv, dară la tot cazul în mare majoritate a fost locuit de Români. Astăzi înse Români în Maramurș sînt în minoritate, chiar și dacă provința Maramurșului o vom considera estinsă și preste marginile comitatului Maramurș.

Concedem bucuros, că pöte procesul rutenisării Românilor în Maramurș și-a ajuns maximul și acum nu se mai continuă. Esistența lui înse în vécurile din urmă cu greü se pöte tăgădui.]

Altcum un atare proces nu se pöte observa decät după timp îndelungat, și și atunci numai din efecte. Contopirea unui popor în altul e un proces, care cam samănă cu perirea stelelor, când răsare sörtele. Nimeni nu vede nici o stea, când dispäre, și totuși numai odată vede omul, că nu se mai vede nici o stea pe cerü, ci lumina tuturor s'a contopit în lumina sörelui. Așa cu poporele: nimeni nu observă, când se contopese fiecare individ al unui popor în celalalt popor; după cât-va timp înse vede, că în acel ținut toți indiviții unui popor au perit. Și atunci dela efect conchide la existența procesului de contopire, după ce scie, ce popor a locuit mai

de mult în acel ținut, care deși n'a emigrat, totuși nu mai există.

În urmă am și o rugare cătră Rssimul Domn Vicar, care cunöscé tare bine relațiunile din Maramurș.

Între protopopii, cari s'au unit la 1700 figurază și trei protopopi din Maramurș, anume *Ilia din Soldobiș*, *Luca din Saliș* și *Basilü din Romliș*.¹⁾ Aceste trei parochii pe atunci se vede, că eraü românești. Cu toate aceste în schematismul diecesei de Gherla dela 1867 nici una din parochiile aceste nu o am aflat nici între parochiile matre nici între filii.

Mie tare imi vine a crede, că s'au rutenisat toate trei în timpul dela 1700 până astăzi, căci parochia *Soldobiș* sub numirea de *Szöldobos*, cari probabil sînt identice, o am aflat ca parochie astăzi curat rutenă în schematismul diecesei de Muncaciü dela anul 1893 pag. 61.

Cu siguranță înse nu susțin, până nu voiü auđi și părerea Rssimului Domn vicar.

Șincai încă amintese aceste trei parochii, înse ei *Soldobișul* îl numesce *Soldobagyü*, *Salișul* îl numesce *Säläus*, éră *Romlișul* îl numesce *Comliș*. Parochia-filia *Szöldobagy* o am aflat în schematismul diecesei românești de Oradea mare de pe 1890 la pagina 108 în comitatul Satmarului cu 605 locuitori români. *Säläusul* înse nu l-am aflat nicăci nici în schematismul diecesei de Gherla, nici în cel de Oradea mare, și pentru aceea tare cred, că este *Nagy-Szöllös* din diecesa Muncaciului, parochie astăzi curat rutenă, cum se vede din schematismul diecesei rutene de Muncaciü de pe 1893 pag. 110. Ständ așa lucrul, atunci și parochia acésta ar fi una, ce dela 1700 încöce s'a rutenisat.

Limpeđirea cestiunii cu privire la parochiile aceste încă ar contribui mult la limpeđirea cestiunii cu privire la procesul rutenisării Românilor din Maramurș. Pentru aceea fi și rog pe Rssimul Dn Vicar cu totă stima frătescă, să binevoescă a studia cestiunea și apoi rezultatul a-l comunica în colönele acestei foi.

Gurarului în 7 Decembre 1895.

Onorată Redacțiune!

Fiindcă părintele *Ioan Manta* prin cele publicate în a doua corespondență a sa, apărută în nr. 248 al „Tribunei“, ar voi a se presenta pe sine și actuala primărie comunală ca binovoitorii față de interesele poporului gr. cat, din Gurarului, ér starea faptică a lucrului fiind cu totul alta, rog pe On. Redacțiune, să binevoescă în interesul adevöruului a da loc mai întâii următorelor rectificării cu privire la afacerile bisericesci din cestiune:

Representanța bisericescă gr. cat. de aici în anul 1877 a înaintat o rugare cătră comuna politică, ca ea să creeze și pentru biserica gr. cat. un fond din averea comunei în proporțiune cu al celei gr. or., ca și ea să aibă, din ce să-și acopere multele sale lipse.

În urma acestei rugări s'a și ținut în același an 2 ședințe în 14 și 21 Octöbre, presidate amfındoué de pretorul de pe atunci di Ilariü Muciü. În aceste ședințe s'a constatat, că biserica gr. or. dispunea atunci de o avere de 36.000 fl., totă din isvörele de

¹⁾ I. M. Moldovan. • Acte sinodale t. II pag. 118.

¹⁾ • Ueber den Ursprung der Rumänen • Rom 1891.

venit ale comunei, și că în urma acesteia biserica gr. cat. pe baza legii este în drept a pretinde dela comună proporțiunea; înse comuna, respective reprezentanța comunală, în loc de a da și bisericii gr. cat. proporțiunea cuvenită, a adus următorul concludus cu unanimitate de voturi: Cumea în viitor va solvi clopotariii dela biserica gr. cat. cu 35 fl., și că va face toate reparaturile necesare la biserică, cum și că va implini toate lipsese bisericesci obveniuende în decursul timpurilor viitoare. Er biserica gr. or. toate acestea să și-le implinescă din averea sa primită dela comună.

În urma acestui concludus subscrisul am cerut dela comună în anul 1879 închiderea cimiteriului din jurul bisericii, reprezentanța înse n'a voit, să satisfacă, ci numai după o luptă de 4 ani, chiar și atunci numai la întreprinerea vicecomitelui prin ordinul de sub Nr. 13177—1883. Salarul clopotariilor gr. cat. până în anul 1882 s'a solvit amăsurat concludusului amintit, apoi s'a redus, er în an. 1885 prin concludus s'a șters de tot, și numai erăși la întreprinerea vicecomitelui l-am putut câștiga preliminarându-ni-se amăsurat concludusului din 1877.

Așa dar pe lângă totă dreptatea numai la ordin mai înalt ni-s'au preliminarat pentru clopotariii 35 fl., er pentru clopotariii gr. or. 70 fl., cari fiindcă conform hotărârii din an. 1877 trebuia să solviți din fondul bisericii gr. or., mi-ar fi trebuit să protestez, înse nu am făcut-o.

Din acestea se pôte vedé, că comuna politică a adus în 1877 concludusul amintit, numai ca să amăgescă reprezentanța bisericescă gr. cat. Decî e învederat, că toate, câte ni-s'au făcut din partea comunei politice, ni-s'au făcut tot numai la ordinațiunii mai înalte și mai nimic de voe bună.

Ce se ține de dotațiunea preoțescă, amintesc, că părintele Manta are un salariu preoțesc anual de 315 fl., și fiind doi preoți gr. or. cu câte 315 fl., dînsul servește tot numai a două săptămâni în biserică, er e cu 210 fl. servesc în totă Dumineca și sâmbătoreea. Părintelui Manta, care, pe cum se vede, are de gând, să cerce a mă lipsi și pe mine ca și școlă gr. cat. de acest salariu, fi stă în voe, să o facă. Dără acum e vremea luptelor deșerte; și apoi pe această cale și-ar adauge de o parte ceva la salariul său și de altă parte și-ar face și merite. Cum fi va succede, e altă întrebare.

Nu am învinuit nici nu învinuiesc pe toți fruntașii comunei, nici întrégă primăria, ci numai pe aceia, cari în ruptul capului au umblat și umblă, să ducă în deplinire nobila amenințare a părintelui Manta din ședința comitetului comunal, când am protestat în contra preliminarului comunal: „Că-mi vor arăta ei, cu câți poporenți voiți mai rămân.“ Pe aceștia dînsul fi scie foarte bine, decî nu afu cu cale a le mai publica și numele.

Acum și câteva cuvinte referitoare la afaceri școlare.

(Va urma.)

Noutăți.

„Intoleranța Papei.“ „Papa nu este aplecat la nici un fel de concesiune față cu principele Ferdinand, ba l-a amenințat cu imediata escomunicare, dacă își va da consimțământul, ca fiul său Boris să trecă la religie ortodoxă.“ Acestă scire o lea

„Dreptatea“ din „Magyarország“, și adauge apoi dela sine acestea: „Credem, că ea va fi demontată, căci altcum ar fi totuși prea mare intoleranță din partea papei ținută această rigidă față cu o trecere, de care sînt legate atâtea mari interese de stat și dinastice.“ — Noi la acestea îndrăznim a reflecta, că Sînția Sa sigur nu a împărțit lui „Magyarország“, ce ținută va observa față cu Ferdinand de Bulgaria în cazul, când acesta ar consimți la aceea, ca fiul său să trecă la neunire. Dar ca Papa în cestiunii principale, pe cum e și cea a trecerii lui Boris, să se acomodeze unor „interese de stat și dinastice“, „Dreptatea“ sigur n'a învățat-o din istoria bisericii catolice, ci confundă pe Papa cu patriarhul dela Constantinopol. Trebuie că dnii dela „Dreptatea“ își mai pot aduce aminte din istorie de cazul lui Enric VIII de Anglia. Trebuie că știu dlor și despre proverbialul „Non possumus!“ al Scaunului Apostolic.

Organul partidului popular. Acest partid tiner, pe cât de simpatie la popor, pe atât de temut în cercerurile politice jdanoliberales, dela 25 a. c. va eda un ziar în Budapesta sub numele „Alkotmány“. Numele e potrivit, căci de presente numai acest partid politic lucră între Magiari pentru respectarea constituției, și aderenții lui, pe cum s'a exprimat un deputat dietal, sînt martiri ai constituției.

O nouă societate academică română. Primim spre publicare următoarele: Subscriși aducem la cunoștința on. public român, cumcă tinerimea română academică din Graz, urmând de mult simțitei dorințe, s'a constituit în societate, purtând numele: *Societatea română academică social-literară „Carmen Sylva“* în Graz; anunțând tot odată, că pe anul de studiu 1895/96 s'a constituit comitetul în ședința din 12 Nov. st. n. în următorul mod: Președinte: *Ilie Iancu*, stud. în med.; secretar și bibliotecar: *Valeriu Popescu*, stud. în med.; cassar: *Eugen de Hartingh*, stud. techn. Sperăm, că iubitul nostru popor român va saluta cu bucurie acest pas făcut de noi și nu va întârzi a arăta și față de tînăra societate interesul, ce l-a arătat față de celealalte societăți existente de același caracter, și va da și tinerii societăți „Carmen Sylva“, — care mai cu samă acum la începutul existenței sale are multe pedeci de înlăturat, — spriginul necesar moral și material, ca cu atât mai sigur să și pôte a-junge scopul măreț, ce și-l-a propus. Din ședința comitetului ținută la 1 Dec. 1895. *Graz*, la 1 Dec. 1895. *Ilie Iancu*. *V. Popescu*.

Curs de limba română în Viena. La școlă pentru limbile orientale din Viena s'a deschis un curs și pentru limba română, care curs fi va preda în 3 ore pe săptămână dl George Dan, oficial c. r. în ministerul de finanțe din Viena.

Adresă la Monarhul. „Tribunei“ i-se serie, că în părțile Dejului preoții români, uniți și neuniți, au subscris în numele popoului român o adresă la Monarhul cerënd, că după ce au fost agrățiați bărbații ostndiți în procesul Memorandului, să se îndure Majestatea Sa a agrăția și pe Dr. V. Branisce, care suferă în Vaț, și a sista cercetarea judecătorească în contra expatriatilor și respective a-i agrăția și pe Brote, Ș. Albini și A. C. Popovici, cari se află în România.

Circular din incidentul serbării milenare. Venerabilul și zelosul episcop Zalka de Győr, spre a arăta, că iubirea ferbinte a bisericii se unesc deplin cu adevărata iubire de patrie, e cel dintăiu episcop, care salută prin circular mileniul și dă îndrumări pentru serbarea lui. El dice, că Dumnezeu, care e domnul tuturor, face să înceteze unele popore, și altele le ridică în locul lor. Dumnezeu a condus națiunea magiară la începerea unei epoci noue. E lung timpul de o mie de ani, și sînt multe vicisitudinile, prin cari a trecut această țară, căreia creștinismul l-a pus base puternice. Arată, că la început biserica a fost respectată, și în timpuri de nevoi poporul alerga la patronagiul Prea-

curatei Feciore Maria. Pe atunci națiunea era fericită. Este dureros înse, că au fost și timpuri, când respectul popoului față de Domnul Christos și de biserica lui s'a răcit, și atunci țării l-a mers rău. Atari timpuri sînt și cele de azi, când se atacă credința, prețindu-se preste măsură mintea omenescă cea mărginită și pe terenul practic provocându-se la alte motive — humanismul — pentru îndemnarea la fapte bune. Noi înse, dice circularul, și acum și în viitor ținem de adevărat, ceea ce a descoperit Dumnezeu și propune s. maică biserică. În viața practică iubim pe Dumnezeu mai pe sus de toate pentru el însuși, eră pe noi și pe de-aprope pentru Dumnezeu. Patria o vom iubi și pe viitor cu desinteresare sub scutul Preacuratei Feciore. Iubirea creștină o nutrim și față de celealalte naționalități și confesiuni, dară din articuli de credință nu cedăm, nici cât e un fir de păr. Preoții din diecesa sa fi impune episcopul, că în ultima zi a anului 1895 să se cânte un „Te Deum“ ca mulțămită la închiderea primului mileniu, eră în 1 Ian. 1896 să se cetască circulara la popor.

Paroch catolic acusat pentru agitațiunii naționaliste. Parochul slovac Romuald Zoymus din Bicsița, un venerabil bătrân de aproape 70 de ani, în un articol publicat în „Narodnie Noviny“ se tângue, că reuniunea catolică din Zsolna nu l-a permis, să țină în o ședință un discurs sub pretext, că nu se pôte admite tractarea lucrurilor politice. Cestiunea, ce a voit să o tracteze, e momentosă, anume că ore îndreptătit este cultul lui Kossuth în partidul popular și în reuniunile catolice? Ca discursul să nu-i mērgă în pagubă, l-a publicat în „Narodnie Noviny“. El urmă, că învțăceii lui Kossuth de 25 ani au pășit pe calea violențelor și suprimă dreptul și dreptatea. Limba slovacă în contra legii au scos-o din școlile medii și din legislațiune. Pe poporul slovac l-au lipsit de ori ce drept omenesc și constituțional. Juriul din Budapesta cu 8 contra 4 voturi a declarat pe bătrânul paroch de nevinovat pentru delictul de agitare. Verdictul a făcut o impresiune bună asupra Slovacilor, cari s'au prezentat în mare număr la pertractare.

Alegerea dela Girált întâmplată în 12 a. c. a ieșit în favorul guvernului. Candidatul guvernamental Kőszeghy a obținut 789 voturi, ne când cel opozițional (național) numai 566. Abusurile proverbiale dela Nyitra și Stomfa aici nu s'au pus în praxă, dară presiunea organelor administrative și alte apucături cortesese n'au lipsit.

Testimoniul de maturitate false. În Budapesta un oficial cu numele Szalay de câțva timp a preparat testimoniul de maturitate, eră prin doi agenți de ai săi le-a viudut cu câte 300—800 fl. Falsificarea s'a descoperit în despărțământul pentru afacerile militare a Budapestei. Falsificatorul și agenții lui sînt închiși, și s'a început cercetare criminală atât față de tinerii, cari au creșut, că și pot cumpăra cualificație pe bani, cât și față de părinții și respective tutorii, cari au ajutat cu sfatul și cu banii la cumpărarea testimoniilor celor false.

Se înmulțesc magnații. În timpul dir urmă guvernul nostru cu liberalismul și democratismul pe buze crează nefcetat la magnații noi, pôte în prevederea reformelor, ce are de gând, să le trecă prin casa magnațiilor. Fōea oficiosă publică conferirea titlului de baron marelui proprietar Iosif Inkey de Pallinosovic și a următorilor lui legitimi, și li-se conferesc și dreptul de membri ai casei magnațiilor. Baronului Miloș Baich i-se dăruiesc dreptul de membru al casei de sus, și acest drept se estinde și la fiul lui de partea bărbătescă, pe cum și la nepoții dînsului baronii Milan și Ivan Baich și la descendenții acestora.

Cas de mōrte. Ananie Pop, parochul Giulușului în tractul Ernotului la 28 Novembre 1895 a repausat în etate de 73 de ani.

În veci amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Minciuni istorice
și diferite alte minciuni.

(Continuare.)

Astfel religia creștină a chemat și arta în serviciul său, și pe cum a imprimat științei caracterul său creștinesc, întocmai așa a făcut și cu arta. Înzădar se încercă dnii dela „Tel. Rom.“ a învinui biserica catolică cu aceea, că ea s'ar fi mestecat în lucruri de aceea, cari cad afară de sfera ei de competență, și „a cercat a-și impune vederile sale“ „pe alte terene“. Da, biserica catolică a făcut-o acésta pe terenul științei, și făcându-o acésta nu s'a mestecat în lucruri, cari cad afară de sfera ei de competență, ci s'a adevărit a fi aluatul din Evanghelie, și științei nu are să-i pară rău de amestecul acesta, căci el nici decum nu a servit spre „detrimentul științei“, ci din contră în urma acestei patrocinări a științei din partea bisericii aceea a câștigat nespuse de mult atât în privința intensității, cât și în cea a extensivității. Și tot așa s'a întâmplat și cu arta. Ea purtată pe aripile religiei creștine, pe cari i-le-a oferit biserica catolică, s'a avântat la o dezvoltare așa de sublimă, cât chiar și numai dezvoltarea acésta poate să dovedească în chipul cel mai evident, că biserica catolică e pătunsă de Spiritul de viață făcătoriu și de aceea e în stare, să verse viață și în alte terene ale activității omenești, cari nu se țin de „sfera teologiei“. Pe cum am spus mai la deal, creștinismul e faptă, intrată în mod istoric în viața omenirii și chiar formând istorie.

Și într'aceea ce a făcut biserica răsăritenă? A fost un timp, în care biserica apusană a trebuit să-și îndrepte aproape totă activitatea sa spre a îmblânzi popoarele acelea, cari venind dela răsărit și dela miedănopte s'au așezat pe ruinele imperiului roman apusan și și-au ridicat și-și împărățit de-asupra ruinelor acelor. Inundarea acestor popoare în apusul Europei n'a fost un rău, ci s'a întâmplat după voința lui Dumnezeu. Biserica catolică a cunoscut-o acésta și a făcut tot, ce era de lipsă, pentru ca împărățiile acestea nouă să fie împărății creștine chiar din temelii lor. Și până ce creștinismul în apus era cuprins cu lucrul acesta mare, până atunci el în răsărit a fost mai ferit de sguduirile produse prin migrarea popoarelor și a putut să cultive știința și arta. Și el a și făcut-o. Dovadă ne este despre acésta între altele Agia Sofia din Constantinopol.

Dar pe încetul a început, să se pregătească desbinarea cea mare răsăritenă, érá mai pe urmă ea în vécul al IX-lea s'a și împlinit. De atunci biserica răsăritului s'a asemănat omului mort. A cuprins-o înțepeneala aceea, care caracterizează pe un om mort, și ea s'a făcut asemenea mumiilor celor vechi ale Egiptului, cari mai grăesc următorimii numai prin inscripțiile învâlișului său. Biserica acésta nefericită dela desbinarea sa și până în ziua de astăzi n'a făcut alta, fără numai s'a mândrit cu glorioșii săi înaintași de dinainte de desbinare, dar ea însăși a stat cu mâinile în sân. Ca și cum numai înaintașii aceia ar fi avut dreptul de a lucra întru mărirea lui Dumnezeu, ori ca și cum înaintașii aceia ar fi isprăvit tot, ce putea să se facă întru mă-

rirea lui Dumnezeu. Sleită ca și dogmele ei stă ea amorțită și respinge dela sine ori ce medicină, ce ar pute să verse într'nsa din nou spirit și viață.

De bogății a dispus biserica acésta, căci pe cum vom vedé mai târziu, ea nu a fost alegătoare de căi și mijloce, când era vorbă de a storce din popoarele sale bogății. Și totuși —

„Astăzi pornirăm pe un vaporăș éráși pe Cornul de aur la deal. Ținta acestei excursii ne era Fanarul, acest cuib faimos de vampiri ai némului românesc. Până ce înainta vaporășul strătăind apele Cornului de aur, noi în butul larmei, ce ne întimpina din toate părțile, medităm asupra acelor vremi grele, cari s'au ridicat din Fanar, ca apoi să se descarce preste sentinela latină dela gurile Dunării.

„Dilele acelea de grele asupriri au trecut, dară nu fără de a lăsa în urma sa triste aduceri aminte și rane grele. Și cea mai grea dintre ranele aceste este cea a desbinării bisericesci, rana aceea, carea nici până în ziua de astăzi nu s'a vindecat. Să fie ea óre atât de învechită, încât să nu se mai pótă vindeca? Strămoșii Grecilor din Fanar au fost aceia, cari au provocat desbinarea aceea, și ei au tras după sine și pe Români, ca după aceea să le sugă chiar și mēdua din ósē. Și acum, după ce Românii au scăpat de vampirii fanarioți, ei totuși nu încetază a se mândri cu moștenirea aceea tristă a Fanarioților, ca și când ei ar fi îndreptățiți la moștenirea acésta, și ca și când desbinarea aceea nu ar fi încă și astăzi blăstemul cel mai mare al némului nostru. Dumnezeu, ținé-va încă vécuri orbia acésta?

„Între meditări de acestea am ajuns în Fanar. Pentru ca să ajungi la patriarhie, ai să treci prin nisele uliți strălucite și cotite și pline de murdărie. Unii Țic, că numirea „Fanar“ e forma prescurtată a cuvintului turcesc „Fenaier“, ce însemnă „loc de murdărie“. Îndreptățirea acestei etimologii o veți aci cu ochii și o miroși cu nasul. — Acuși ajungi într'o stradă cu ceva mai largă. Casele-s spoite aci cu o colóre întunecată, și acésta dá locului o înfățișare posomorită și deprimătoare. Mergēnd mai departe dai de un zid înălțior, preste care câți-va arbori își înalță vîrfurile. Zidul acesta are o pörtă scundă. Treci prin pörtă acésta și — te afli în fața Vaticanului din Roma nouă. Dar te afli de odată și în fața unei desamăgiri. Așteptai, să veți aci minuni și să le admiri, și afli adevărul principiului pururea adevărat, că sumeția duce la cădere.

„Asta e dară biserica aceea, carea Grecii o numesc „Biserica cea mare“, „Megali Ecclisia“? Ea e scundă, coperișul îi e de șindilă, și arborii din juru-i o fac, să samene a biserica sătenescă. Voiam, să intrăm într'nsa. Biserica era încuiată. Dară ce nu pótă puterea bacșișului? Ne-a observat fétul și a grăbit, să ne deschidă biserica spunēndu-ne într'aceea, că liturgia s'a împlinit deja, și că Panagiotatosul, adecă patriarhul petrece acum în vilegiatura sa de pe iusula Chalchi, una dintre insulele Principilor. I megali Ecclisia nu pótă să cuprindă mai mult de patru sute de persoane. Ea e scundă și întunecată. Două rinduri de colonne de lemn o împărțesc în trei năi.

Ceea ce e nou în biserica acésta, are importanță numai întru atâta, întru cât arată, cât de mare a fost căderea următorilor nedemni ai sfintului Ioan Crisostom. —

„Altariul e simplu și preste măsură prea sérăcut pentru a fi altariul patriarhului „icumenic“. Preste tot așa se vede, că din sumele acelea colosale, cari le-au trimis călugării fanarioți odinioară din principatele dunărene în Fanar, patriarhii puțin ori aproape nimica nu au folosit spre mărirea lui Dumnezeu.“¹⁾

Asta e arhitectura, ce a creat-o Fanarul „ortodox“ în frunte cu următorii lui Fotie.

Adevărat, că mai ales în principatele dunărene s'a ridicat ici colé pe sama unor mănăstiri câte o biserică înzestrată în chip mai bogat cu podóbe. Dar zidirile acestea nu grăesc fără numai ochilor celor trupesci și desfăteză numai ochii cei trupesci aș omului: într'insele nu s'a intrupat vre-o idee religioasă, și chiar de aceea ele nici nu pot să trezescă în sufletele ómenilor vre-o idee, carea să le înalțe spre cele dumnezeesci. Zidirile acestea desfăteză pe omul religios și nereligios într'o formă, ele nu-ți spun, că întemeiatorii lor au fost ómeni religioși, ci numai că au fost ómeni bogăți.

Dar pictura? Luptele iconoclastice, acest prolog la desbinarea cea mare răsăritenă, s'au terminat cu învingerea icónelor. Dar ce învingere a fost acésta? Cu introducerea serbătorii ortodoxiei în răsărit s'a sfârșit ori ce dezvoltare ulterioară a depositului de credință. Nimēnuia nu i-s'a mai conces, nu să schimbe în chip eretic credința definită prin conciliile icumenice de mai înainte, dar nici să o desvolte mai departe în același chip, în care s'a dezvoltat ea mai înainte atât de frumos chiar în răsărit. Și amorțirea acésta teologică a răsăritului a concăcut chiar cu terminarea luptelor iconoclastice. Nu e decî mirare, dacă tot atunci și pictura bisericescă a răsăritului s'a îmbrăcat într'o formă stereotipă, în care nu se concedea mai mult nici o schimbare esențială. Icónele Mântuitorului, ale misteriiilor religiei creștine și ale sfintilor tóte s'au băgat în forma aceea stereotipă, carea nu voia să scie mai mult de nici o dezvoltare, de nici un progres. Starea ori șederea, îmbrăcăminte, ținerea capului și a mâinilor și alte multe au rămas de aci încolo stereotipe în icónele bisericilor răsăritene. Și unde nu se face progres, acolo trebuie să se facă regres. Arta preste tot și în special pictura în biserica răsăritenă cea desbinată s'a asemănat unui vultur, căruia îi sint tăiate aripile: ea a cercat neîncetat, să se avînte, dar încercările acestea sint așa de neîndemnatice, cât ele în loc de a înalța mințile și inimile privitorilor la meditare asupra celor ceresci, îi provócă la compătımire și la ris.

Ce vom pute să Țicem despre musica bisericescă? Moștenirea musicală, ce biserica răsăritului a primit-o dela vécurile dinainte de desbinarea sa, a fost cel puțin așa de prețioasă, ca și colecțiunea melodiilor Gregoriane din biserica apusului. Și ce a făcut răsăritul desbinat cu comóra acésta? El în praxă din moștenirea sa a făcut o parodie

1) Amintiri de călătorie, „Unirea“ 1891. n. 30.

ridicolă a cuvintelor psalmistului așa, cât acum ar fi trebuit să se țină: „Dă-mi, buzele mele vei deschide, și nasul meu va vesti lauda ta.” Nu noi o dăcem această, ci o dăce această Obedenariu, un fiu al bisericii române „ortodoxe”: „Șincai a deschis ochii tuturor Românilor; dar dacă ei ar fi rămas în satul său și dacă ar fi rămas pravoslavnic, nu ar fi învățat decât să tragă clopotele și să cânte cu glas slobozit pe nas vecernia după obiceiul Grecilor.”¹⁾ O atare muzică bisericască în loc să mîscă, să trezască și să însuflească pe oameni la glorificarea lui Dumnezeu și a iubirii lui părintești, a trebuit să le adormă sufletele și să stingă în inimile lor chiar și schintețuța cea mai de pe urmă a credinței celei vii. Ce bogăție de idei de cele mai sublimă cuprinde cultul acela dumnezeesc, pe care l-am moștenit dela biserică răsăritenă cea odinioară atât de glorioasă! Ce motive puternice se imbie în acest cult pe sama muzicii! Și biserică cea desbinată a răsăritului în loc să ți-le împărtășească îmbrăcate în tonuri, cari să te mîscă, să te scudue, să te însuflească, le-a îmbrăcat într-o haină musicală monotonă și trăgănată, nevrednică de religia creștină și potrivită numai vre unei religii fataliste.

În sfârșit unde e poezia, despre care biserică „ortodoxă” mândrindu-se ar pute să zică, că ea a născut-o și a crescut-o? Pe timpul, în care biserică răsăritenă încă nu sfârșise unitatea hainei lui Christos, în sinul bisericii acesteia s'a dezvoltat un cult dumnezeesc mai dramatic și mai plin de frumuseță poetică decât ori care cult din lume. O bogăție nespuse de mare de motive ideale cuprinde cultul acesta pentru oameni, cari ar fi fost capabili de a primi motivele acestea și de a le valora în o literatură poetică. Dar biserică „ortodoxă” n'a fost în stare, să nască atari bărbați, n'a fost în stare, să creeze o literatură poetică și să-i imprime caracterul său creștinesc.

Astfel s'a adevărit, că biserică „ortodoxă” e asemenea smochinului din vie, la care domnul viei „a venit căutând rodă întru el și nu a aflat”. Rodele acestea constituiesc istoria. Cum ar fi putut dară biserică această să dăruască pe poporul român cu istorie?

(Va urma.)

Mârgeaua Gialmarei.

Novelă de Laicus.

(Continuare.)

Ajunși la locul, unde aștepta tinărul Cabil, lucrul cel dintâiu al lui Sven a fost, să grijască de cei răniți.

„Etă ocaziune foarte bună spre a arăta, de ce am învățat medicina!” dăse el rîdînd și apucându-se, să lege pe cei răniți. Preste tot ranele nu inspiraū cine scie ce temeri. Mai îngrijitoare se părea lovitura, ce o primise Jocerau la cap, dar și rana această o cusu Sven în grabă, căci la plecare se îngrijise, să aibă cu sine unelte trebuincioase. Cercetă apoi rana lui Eugen și îi spuse rîdînd, că de ar fi în Paris, l-ar face, să-și pörte mîna în legătură șese septemăni, ceea ce sigur ar face mare furor și i-ar căștiga titlul de leul țilei.

„Ție-ți e ușor, să rîdi,” replică Eugen, „căci după cum mi-se pare, tu ești singurul, care n'ai primit nici o rană.”

„Nu, etă nici Arabul nu e rănit. Ade-

vărat inșe, că eu nici nu l-am vădut de loc, de când am început a ne încrușișa sabiile.”

„Nu l'ai vădut,” răspuse acesta, „căci Arabul are mințe, el nu se bate așa prost ca un Francez. Cu toate acestea gîndesc, că a făcut mai mulți oameni incapabili de luptă decât voi toți.”

„Da,” începu Eugen. „Eu am să-i fiu foarte recunoscător. Căci chiar mă atacase un ștregar așa de mare ca Sven. . . .”

„Ce ții?” îl intrerupse acesta rîdînd. „Mulțămesc de compliment!”

„Mă atacase, dăc, un Nubian mare, și nu mă puteam apăra decât cu mîna stîngă, când de odată se auđi din tufiș un pocnet, și dușmanul meu se tăvăli lângă mine, fără de a mai face ori dăce ceva.”

„Dar uitasem, să vă recomand pe fiica mea,” dăse Jocerau.

„Nu e de lipsă,” răspuse Sven. „Dacă ar fi ceva de dăc, atunci ar trebui să-mi cer scusele, că am intrat în locuința dînsei noptea așa de neîndatinat.”

„Din contră îți sint foarte recunoscătoare, dumnul meu,” dăse Blanca întîndu-i drăpta, „că ți'ai spus viața pentru o necunoscută, de care nu sciai altceva, decât că e foarte nenorocită.”

„Da,” dăse și Jocerau, „dl Sven e acela, căruia în rîndul cel dintâiu e de a se mulțami eliberarea ta. O spun spre rușinea noastră, că noi perđindu-te pe tine n'am făcut altceva, decât ne-am tras de păr și ne-am tînguit; el inșe a venit cu Eugen din Paris și a organizat expedițiunea această, ér noi simplu l-am urmat.”

„Mă rog, nu-mi atribuți prea multe!” răspuse Sven. „Eu am plecat, pe când nu sciam necasurile și pericolele pustiei. Cine scie, că de le-ași fi știut, plecat-ași fi ori ba?”

„Lasă, lasă!” dăse Eugen. „Nu fi așa modest! Adu-ți numai aminte, cum ședeam în cafenea, și cum eu desperasem cu totul, ér tu, fără de a esita nici măcar un minut, ai fost gata de plecare!”

„Și tu le mărești, iubite prietino! Adu-ți numai aminte, cum mă urisem atunci în Paris, și cum imi păru atunci pustia cu toate pirocolele ei o țară de aur!”

„Din toate acestea vęd, ori ce ai dăce, că eu am multe, foarte multe de a-ți mulțami!” dăse Blanca. „Și pe când dta te încereci, să slăbesci datorința, ce o am de ați fi recunoscătoare, pe atunci eu simt, că ar trebui altcum să esprim mulțamita mea, nu numai așa, cum o pot face cu graiul meu.”

„Să le lăsăm aceste, domnișoră. Etă toți acești oameni nobili, cari sint aci, își făcură datorința alături cu mine. Eu ar trebui, să-ți fiu recunoscător, că mi'ai dat prilej, să fac o faptă de acelea, de cari doresce fiecare Norvegian. Și acum scusați-mă. Etă se apropie bunul chasseur, cel mai periculos rănit dintre toți, care nu se mai putu ține pe șea, ci e adus de sergentul său. Vedeti bine, că am datorința, să alerg la el, să-i vęd ranele!”

Într'acestea tristul convoi s'osi. Chasseurul fu aședat jos și desbrăcat, și Sven îngenunchi și-i cercetă ranele. Bietului soldat îi mersese rău de tot. El a fost atacat de odată de trei Nubiani, cari l-ar fi omorît, dacă Jocerau n'ar fi alergat în ajutorul lui. În această luptă neegală fusese foarte greu rănit.

„A perđut mult sînge,” dăse Sven, după ce-l visită cum se cuvine. „Sper inșe,

să-l vindec, căci el e de o construcție foarte tare. Numai așa se pöte esplica faptul, că cu totă perderea de sînge, ce a îndurat, și cu totă rana asta din șold a putut să încălece și să descălece.”

„Nu e cine scie ce lucru mare,” observă sergentul. „Etă o mică sgăriătură.”

„Cam mică!” reflectă Sven clătînd din cap. „Așa de mică, cât îi va fi imposibil de a mai servi ca soldat.”

„Nici nu va mai trebui,” intrerupse Jocerau. „Până ce voiți mai avé la casa mea o bucată de pîne, voiți împărți-o cu acest viteaz!”

Sven dispuse apoi, ca din pari și pânza corturilor să se facă o năsălie, pe care să fie aședat rînitul chasseur. Lucrul acesta se și făcu iute de tot, căci nimeni doră ca soldatul francez nu e mai dibace în astfel de lucruri.

În vreme ce soldații lucrau la năsălie, sergentul se apropiă de Sven și-i comunică, că mai mulți Negri au părăsit oasa călării.

Sven nu puse mult pond pe împărtășirea această, Arabul din contră la auđul celor spuse de sergent făcu o față posomorită. La început el vorbi ceva încet cu Roxana, apoi se sui pe o moviliță și privi în jur. Multă vreme stătu el acolo răzimat pe pușcă, și se iviră zorile, când în sfârșit veni érăși între soții săi și le dăse cu voce trémurătoare: „Cătră apus, tot cătră apus să fie calea noastră!”

În curënd mica cétă se puse în mișcare, dar în o mișcare lină și încetă, căci fiesce care avea câte o rană, care-i cauza dureri. Chiar și asini de abia pășiau spre a nu pricinui dureri noué bietului chasseur.

(Va urma.)

Eucharistia și martiriul.

(Continuare.)

Martorul cel mai de frunte în cestia de față e s. Ciprian. Când adevă după sfârșitul cel tragic al lui Deci biserică era amenințată din nou cu o persecuțiune, Ciprian adună un sinod spre a se sfătui, cum să se tracteze între atari împrejurări acei creștini numeroși, cari au fost căduť dela credință pe timpul persecuțiunii lui Deci. „Mai înainte,” așa notifică Ciprian Papei Corneliu rezultatul sfătuirilor sinodale, „mai înainte hotărîserăm, ca acela, care în urma năvălirii persecuțiunii a fost învins de cătră inamic și a fost căduť dela credință, să percurgă întreg restimpul pocăinței depline, și numai în cazul bolnăvirii primejdiöse să i-se împărtășească pacea înainte de mörte.” — Dar acum s'a schimbat starea lucrurilor. După ce vedenii dese ne admonieză, să fim gata la o luptă nouă, acum toți ostași lui Christos, cari sunt dornici de luptă, au să se adune în tabăra Domnului. De aceea acum celor căduți în persecuțiunea lui Deci să li-se împărtășească pacea îndată. — Căci dacă îi îndemnăm la luptă, atunci nu ne este ertat, să-i lăsăm fără de arme și de pregătire la luptă.” Și ce fel de arme să li-se dea? „Cu arma de apărare a trupului și sîngelui lui Christos avem să-i provedem, și pentru că Eucharistia se sevărșesce cu scopul, ca gustarea ei să ne oferască scutire, de aceea noi toți, cari voim să stăm siguri înaintea inamicului, avem să ne intrarmăm cu armă de apărare a săturării prin Domnul. Căci cum putem să-i învățăm și să-i îndemnăm, ca ei în mărturisirea numelui lui Isus să-și

¹⁾ La Nilles, Symb. I. p. 364.

verse sângele, dacă le denegăm sângele lui Christos înainte de luptă? Ori ce pregătire a lor la păharul martiriului ar fi aceea, dacă le-am denega dreptul de a gusta mai înainte cu celalalt păharul Domnului?" „Să nu se obiecționeze, că cel ce suferă martiriul, acela se botéză în sângele său, și că de pacea din partea episcopului nu are lipsă acela, care în scurtă vreme va posedă pacea în gloria cerului și va primi dela îndurare răsplata mai mare. Căci mai întâiu nu pôte fi capabil de martiriu acela, pe care nu-l intrarméză biserica pentru luptă, și puterea Spiritului are să îmbrâncescă, dacă nu o susține și nu o învăpăeză primirea Eucharistiei."

Așa se exprimă s. Ciprian în numele unui sinod de 42 episcopi. El spune ca un lucru cunoscut de toți și înțeles dela sine, că forța spre primirea martiriului are să se scotă ca dintr'o fântână mai pe sus de toate din gustarea Eucharistiei. În Africa aceea convingere a trebuit deci să existe deja de multă vreme și să fie fost foarte răspândită. Spre a releva cuminecarea sacramentală, simbolul comuniunii cu biserica, adevărat că esista și un motiv extern, de ôrece era vorba de primirea în comuniunea bisericăscă esternă. Inse nu singur numai motivul extern a fost acela, care a dictat sfântului Ciprian atari cuvinte. I-le-a dictat convingerea cea mai intimă a inimii; căci și de alte ori cu prilejuri de tot diferite de cel de față i-au curs din penă atari cugete. Așa p. es. în renumita lui epistolă despre s. liturgie. În Africa nisce „omeni simpli", pe cum îi numesce Ciprian, au ajuns la idea, că trebuie să corăspundă mai bine deplinirii creștinesci, dacă sfânta jertfă s'ar sevârși cu apă în loc de vin. Pentru unii credincioși era afară de aceea un lucru molest, dacă ei des de dimineță viniau dela s. liturgie, și mirosul de vin, ce le țesia din gură, îi vedea, că sunt creștini, ori deștepta în vre un alt chip suspiciune. Ciprian cercă deci a învăța pe acești rătăciți, și fiindcă își aduce aminte cu durere de urmările acestui abus, îndată i-se presentă înaintea sufletului din nou cugetul la s. Eucharistie ca la forța martirilor. „De aci urméză apoi, că frații în timp de persecuțiune nu vor mai mult să lea asupra-și patimile lui Christos, fiindcă la jertfă au învățat a se rușina de sângele lui Christos. — Sau cum vom puté să vârsăm sângele nostru pentru Christos, dacă ne rușinăm a bé sângele lui Christos?"¹⁾ Admoniând el pe credincioșii cetății Thibaris, să fie statornici în persecuțiunea, ce se apropie, îndată la începutul epistolei sale îi îndrumă la sfânta Eucharistie ca la isvorul statorniciei, ca apoi să sfârșescă admoniarea sa episcopăscă cu aceea-și îndrumare. Pe luptacii lui Christos îi provocă acolo, să se intrarmeze cu platoșa dreptății, cu pavéza credinței și cu colful mântuirii, și apoi continuă: „Să intrarmăm dreapta noastră și cu sabia cea spirituală, pentru ca ea să refuze cu bărbăție a jertfi idolilor; pentru ca ea, carea primesce trupul Domnului, aducându-și aminte de Eucharistie să cuprindă pe Christos, ca mai apoi să primescă dela Domnul răsplata cununii celei ceresce."²⁾ „Cine ne va despărți de dragostea lui Christos," dice el airia, „năcasul, au

¹⁾ Ep. 63, §. 15.

²⁾ Ep. 58, §. 9.

îmbulđela, au góna, au fómea, au primejdia, au sabia? Nimica din toate acestea nu pôte să ne despărțescă, dacă credem, nimica din toate acestea nu pôte să ne smulgă dela ea, dacă suntem uniți cu trupul și sângele lui."¹⁾ (Va urma).

Bibliografie.

A apărut fasc. V. din „Istoria împăratului Traian, traducere de P. Broștean, și cuprinde punctele mai însemnate din administrația statului la Romani. Se înșiră aci drepturile împăratului, patricianii, dreptul civil, apoi urméză părțile mai însemnate din legile romane.

Desvoltarea gustului de citire a luat la noi un avânt foarte îmbucurător. Dovadă e împrejurarea, că librăria Müller din Bucuresci, care a început a eda o „Bibliotecă pentru toți", a scos până acuma 25 numeri, fie care de preste 100 de pagini, pe cari îi vinde cu câte 16 cr. exemplarul. Și număr de număr se publică cărțile tot mai bune și mai interesante. Din cele apărute mai de curând însemnăm aci: *Legende istorice, de D. Bolintineanu*, cuprinđend 31 bucăți din cele mai alese. *Ombra*, roman de A. Gennevraye, de o gingăsie nespusă și plin de învățături. Traducția făcută de dl Stancescu e foarte frumoasă. *Din viața meseriașilor*, cuprinđend patru romane scrise de un tânăr scriitor din Bănat *Ion Popovici* repausat anii trecuți. Dl Maiorescu, care face înțoducerea și biografia scriitorului, laudă mult scrierile acestea, în cari te încântă liniștea intensivă a stilului, plasticitatea descrierii și limba adevărat românească. Din partea noastră nu putem, decât să întărim cele țise de dl Maiorescu și să recomandăm cărțile acestea mai cu samă fraților din Bănat și meseriașilor. A mai apărut apoi Partea II. din *Povestea vorbii de Anton Pann*, colecție bogată și prețioasă de proverbe „de prin lume adunate și érași la lume date". Nu preste mult va ieși și partea III. din această scriere, în carea, — dice neuitatului Alesandru, — găsim spiritul și înțelepciunea Românilor. Cu prețul de 48 cr. va puté avé fie care opera întrégă. Numeri singuratici din această „Bibliotecă" interesantă se pot procura și dela Tipografia Seminarială din Blaș cu prețul de 16 cr.

A apărut

Călindariul „Unirii" pe anul 1896

în frunte cu portretul I. P. S. Domnului Mitropolit și având următorii cuprins:

Partea calendaristică: Regentul anului, Date calendaristice, cele patru anotimpuri, starea climatică, sărbători și zile schimbătoare, Posturile, cele 12 luni.

Geneologia casei domitoare. Provincia mitropolitană gr. cat. de Alba Iulia și Făgăraș, cu înșirarea membrilor capitulari, asesorilor consistoriali, oficialilor archidieceșani, a tribunalelor matrimoniale, esactoratul, administratorii fondurilor, profesorii dela toate institutele de învățămînt, a superiorilor dela Seminare și Internate, apoi a tuturor preoților din Archidieceșă după protopopiate cu indicarea comunei (românesce și unguresce și cu arătarea postei), în care sînt dispuși, a protopopilor, diecesele sufragane, împreună cu însemnarea locuinței lor (de asemenea românesce și unguresce și cu posta ultimă). La finea fie cărei diecese apoi e însemnat și numărul credincioșilor după ultimele schematismes.

Partea literară cuprinde: Schița biografică a I. P. S. Sale Dr V. Mihályi. — Imnul cântat la întronisarea Mitropolitului. — Despre băncile Raiffeisen. — „Doină", o

¹⁾ Ep. 71, §. 5.

frumósă poesie de poetul ardelean George Coșbuc. — Nouéle legi bisericesci, cuprinđend inviațiuni practice atât de lipsă preoților noștri spre a sci, ce poziție să lea față de legile cele noué. — Apoi diverse anecdote și sfaturi.

La urmă se dau informațiuni scurte referitoare la postă, telegraf și telefon. Urméză scala timbrelor și consemnarea tirgurilor, făcută după datele oficióse.

Se află de vîndare la **Tipografia seminarială** din Blaș și costă **30 cr.**

La **tipografia seminarială** se află de vîndare:

Triod, crudo fl. 6.50, legat în piele tare și cu copcii fl. 10.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Editor și redactor răspundător:
Dr. Victor Szmigelski.

Anunț de esarendare.

Móra cu patru petri de pe Tirnava mare din Mănărade în apropierea Blașului, carea este proprietatea dominiului mitropolitan din Blaș, dimpreună cu casa de locuit și pivniță, cum și cu toate apartamentele se dá în arîndă pe calea licitațiunii publice pe periodul de 3 ani, începénd din 1 Ianuarie 1896 st. n.

Licitațiunea se va ține în 21 Decembre a. c. st. n. la 2 ôre p. m. la curtea mitropolitană în cancelaria advocațională.

Suma de strigare este 4000 fl.

Doritorii de a licita au a depune un vadiu de 10 % în bani gata ori hârtii de valóre.

Nu mai oferte sigilate, provédute cu vadiu de 10 %, în care se va oferii suma fixă, și oferentul va declara, că cunoșce condițiunile licitațiunii, se vor lua în considerare, și aceste încă numai întiu atâta, în cât cel puțin cu 24 de ôre înainte de ziua licitării se vor fi subșternut Dominiului mitropolitan din Blaș.

Condițiunile de licitațiune și până atunci se pot vedé în cancelaria subșcrisului.

Blaș la 11 Decembre 1895.

Vasiliu Oltean
advocat archidieceșan.

(39) 1—1

Nr. 4579—1895.

(37) 2—3

Concurs.

Spre ocuparea dotațiunii anuale din *fundațiunea Filipiană* de 32 fl. 55 cr. v. a., care a devenit vacantă prin mórtea protopopului Buzet Ioan Filipan, se deschide concurs până la 31/19 Decembre 1895.

Concurenții au să documenteze: 1. că se țin de clerul român greco-catolic; 2. că sunt consăngeni cu fondatorul de pie memorie Basiliu Filipan cândva Preposit capitular în Blaș.

Blaș din ședința consistorială ținută în 26 Novembre 1895.

Victor Mihályi m. p.
Archiepiscop și Mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș.

Spre binevoitoare atențiune.

Subșcrisul aduc la cunoșciunța On. Public din loc și jur, că mî-am deschis un

atelier de orologerie

în piață (casa dnei Ciato). Primesc tot felul de *orológe* pe cum și *mașini de cusut* spre reparare pe lângă prețurile cele mai moderate.

Pentru toate lucrurile țesite din atelierul meu dau **garanță de un an.**

Rugându-mé pentru spriginul On. Public semnez

Blaș în Decembre 1895.

cu distincă stimă

M. J. Dressnandt
orologer.

(38) 2—3